

COĞRAFYA Sınıf-9

KONU HAVA DURUMU VE İKLİM ÖZELLİKLERİNİN ETKİLERİ

HAVA DURUMU

Dar bir alanda kısa süreli olarak yaşanan atmosfer olaylarına **hava durumu** denir. Örneğin şiddetli kar yağışı kara yollarının birkaç günlüğüne ulaşımın kapanmasına neden olabilir. Bu durum, uzun yıllar içinde nadiren kar yağışı alan ılıman hava koşullarına sahip Antalya ve İzmir gibi şehirlerde de oluşabilir.

Anlık hava olaylarını sürekli gözlemleyip ölçen, kaydeden, bütün ayrıntıları ile inceleyen hava olayları ile ilgili kısa süreli tahminlerde bulunan bilim dalına **meteoroloji** adı verilir. Meteoroloji uzmanları; yer istasyonlarından, meteoroloji balonlarından ve uydulardan elde ettiği bilgileri ve görüntüleri alır, yorumlar ve kısa süreli (günlük, haftalık) hava tahminlerini insanlara sunar.

Hava durumu tahminleri insanların günlük hayatını ve birçok ekonomik faaliyetini planlamada vazgeçilmez bir unsurdur. İnsanların cep telefonlarına yüklediği hava durumu programlarını daha iyi anlamaları, günlük hayatlarını daha doğru planlamaları için hava olaylarının neyi ifade ettiğini bilmeleri gerekir. Meteoroloji biliminin elde ettiği anlık verilerin uzun yıllar ortalamasının coğrafi ortama etkilerini inceleyen bilime **klimatoloji** denir.

Klimatoloji, coğrafya biliminin alt dalıyken meteoroloji bir mühendislik bilimidir. Meteoroloji, hava olaylarına ait anlık verileri ilgili kişilere sunarken klimatoloji, anlık verilerin uzun yıllar ortalamasının etkilerine dair gözlemler yapar ve etkilerini araştırır.

BEŞ GÜNLÜK TAHMİN

TARİH	Hadise	TAHMİN EDİLEN					
		Sıcaklık (°C)		Nem (%)		Rüzgar (km/sa)	
		En düşük	En yüksek	En düşük	En yüksek	Yön	Hız
23 Ocak Pazartesi		-4	5	41	75		9
24 Ocak Salı		-3	6	43	76		7
25 Ocak Çarşamba		1	4	60	90		6
26 Ocak Perşembe		-1	2	60	96		12
27 Ocak Cuma		-5	0	54	85		9

Tablo: Hava tahmin raporu

İKLİM

Geniş bir bölgede uzun yıllar boyunca yaşanan atmosfer olaylarının ortalama durumuna **iklim** adı verilir. İklim, hava olaylarının uzun yıllar ortalamasından oluştuğu için etki süresi daha uzundur. İklim, bir alandaki hava olaylarının uzun yıllar ortalamasıyla hava durumu, aynı yerdeki hava olaylarının kısa süreli durumunu gösterir. Bu nedenle hava durumuna ait veriler her zaman iklim özelliklerini yansıtmayabilir. Örneğin Akdeniz iklim bölgesinde ocak ayı sıcaklık ortalaması 10°C iken bu

iklim bölgesinde yer alan Antalya'da 5 Ocak'ta sıcaklık değeri 3°C olarak ölçülmesi Antalya'nın iklim özelliklerini yansıtmaz.

Bir bölgenin iklim verileri, o bölgenin doğal ve beşerî özelliklerini doğrudan etkilemektedir. Örneğin Kuzey Afrika'daki Sahra Çölü çok az yağış alan bir yerdir. Bu nedenle Sahra Çölü'nde çok kurak bir iklim yaşanır. Bu durum, yaşamsal faaliyetleri de etkiler.

Burada insanlar az miktarda sudan en fazla faydayı sağlayabilecek bir yaşam kültürü geliştirmiştir. Buna karşılık ılıman okyanus ikliminin yaşandığı, çok fazla yağış alan Hollanda'da yaşayan insanlar; fazla suyu avantaja çeviren projeler geliştirmiştir. Bu ülkede tarım alanları arasında büyük kanallar açılmasıyla hem fazla su boşaltılmakta hem de bu kanallar ulaşımda kullanılmaktadır. Sonuç olarak hava olayları iklimi, iklim de doğal ve beşerî ortamı etkilemektedir.

HAVA OLAYLARI

İklimin etkileri

DOĞAL ORTAMA ETKİLERİ

- Yer Şekilleri
- Erozyon
- Kütle hareketleri
- Buzulların etki alanı
- Toprak oluşumu
- Yer üstü suları
- Yer altı suları
- Bitki türleri ve dağılışı
- Hayvan türleri ve dağılışı

BEŞERİ ORTAMA ETKİLERİ

- Yer Şekilleri
- Yerleşmelerin dağılışı
- Nüfusun dağılışı
- Tarımsal üretim
- Hayvancılık faaliyetleri
- Sanayi faaliyetleri
- Ulaşım faaliyetleri
- Turizm etkinlikleri

SORULAR

SORU 1:

I. Uzmanlar, bu hafta sonu hava sıcaklıklarının mevsim normallerinin üzerine çıkacağını söyledi.

II. Rize'de yılın büyük bir bölümü yağışlı geçer.

III. Ardahan'da kış mevsimi uzun sürer.

IV. Bursa'da sağanak yağış yüzünden evleri ve iş yerlerini su bastı.

Yukarıdaki ifadelerin hangileri hava durumu hangileri de iklimle ilgilidir?

Hava Durumu	İklim
A) I ve II	III ve IV
B) I ve III	II ve IV
C) II ve III	I ve IV
D) I ve IV	II ve III
E) III ve IV	I ve II

Cevap: D

SORU 2:

İklim; sıcaklık, basınç, yağış gibi hava olaylarının uzun yıllar boyunca göstermiş olduğu ortalama durumdur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi iklim tanımlamasına uygun bir ifadedir?

A) Doğu Karadeniz kıyıları, hafta boyunca yağışlı geçti.

B) Erzurum'da ocak ayı sıcaklık ortalaması mevsim normallerinin altında gerçekleşti.

C) Antalya çevresinde yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır.

D) Türkiye, hafta başından itibaren batıdan gelen yağışlı bir hava kütesinin etkisi altına girecek.

E) Türkiye'nin iç kesimlerindeki çiftçiler, üç gün boyunca zirai don yaşanma olasılığına karşı uyarıldı.

Cevap: C

SORU 3:

İklim koşulları hem doğal hem de beşerî sistemler üzerinde etkili olmaktadır. Buna göre aşağıdaki ekonomik faaliyetlerden hangisi iklim koşullarından daha az etkilenir?

A) Ormanlık	B) Turizm
C) Tarım	D) Ulaşım
E) Madencilik	

Cevap: E

SORU 4:

Aşağıda bir öğrencinin yaşadığı yerin iklimi ve hava olayları hakkında verdiği bilgiler yer almaktadır.

I. Yaz ayları sıcak ve kurak geçmektedir.

II. Son bir haftadır sürekli yağmur yağıyor.

III. Önümüzdeki hafta hava parçalı bulutlu olacak.

IV. Kış ayları boyunca cephesel yağışlar görülmektedir.

Öğrencinin verdiği bilgilerden hangileri yaşadığı yerin hava durumuyla ilgilidir?

A) Yalnız I	B) I ve II	C) I ve IV
D) II ve III	E) II ve IV	

Cevap: D